

Het Sas van de Lieve te Damme Vera De Love

Het Sas van de Lieve is een klein monument in Damme, gelegen op de plaats waar vroeger de haven van Damme was, nl. op het einde van de Jacob van Maerlantstraat, op de hoek van de Ketelstraat, gelegen achter het stadhuis van Damme.

Een sluis of een sas is een waterbouwkundig kunstwerk tussen twee waterwegen met een verschillend waterpeil. Het monument is niet groot, maar wel groots door zijn rijke geschiedenis.

Het sas heeft een trechtervormig grondplan. Het smalste punt tussen de sluiswanden is 3m. Dit is net breed genoeg voor de schepen die op de Lieve mochten varen. In een reglement was vastgelegd dat de schepen een maximum breedte mochten hebben van 2.4 m, een lengte van 4.5 m en een diepgang van 90 cm. (zie grote foto).

Het monument zoals het nu te zien is, dateert van 1616, op het moment dat Damme een gebastioneerde vesting krijgt.

In de Middeleeuwen had Gent geen directe toegang tot de zee. Uit economische overwegingen werd in de 13de eeuw beslist een kanaal, de Gentse Lieve, te graven Gent tot Damme. Via een aantal sluizen werden de hoogteverschillen over deze lange afstand overwonnen en het waterpeil voldoende hoog gehouden voor de scheepvaart. Het kanaal wordt binnen de stadswallen geleid, zo wordt Damme naast voorhaven van Brugge, ook voorhaven van Gent. De Gentse Lieve kwam ongeveer 100 m achter het stadhuis, in het Zwin terecht.

In 1331 wordt aan Damme het monopolie van de wijnen komende uit La Rochelle en St-Jean D'Angely (Frankrijk) verleend. Van Damme uit werd dus voornamelijk wijn naar Gent vervoerd. Vanuit Gent exporteerde men graan. In Damme bouwde men een kraan, speciaal voor het lossen van de wijn. Hier werden goederen overgeladen op grotere schepen, die via het Zwin naar alle uithoeken van de toen bekende wereld werden verstuurd.

In 1616, bij de aanleg van de verdedigingswallen omheen Damme, wordt de Lieve binnen de vesting gebracht, en zo naar het Zwin geleid. Op dit moment bouwt men een Sas waar de Jacob van Maerlantstraat de Lieve kruist. De Lieve werd via een waterpoort aan de Haringmarkt binnen de versterkte stad Damme geleid.

Vanaf 1660 geraakt het sas buiten gebruik, de Lieve wordt in de buiten-gracht geleid.

Tussen 1967 en 1974 wordt in het gebied van de oude Damse haven archeologisch onderzoek uitgevoerd door een oudheidkundige, Philip Duprez uit Gent.

Een gedeelte van het Sas van de Lieve wordt hierbij vrijgelegd. In 1984 wordt er verder archeologisch onderzoek verricht naar de constructie van het sas, aansluitend volgt restauratie. Het sas werd erkend als beschermd monument.

Het Sas van de Lieve is interessant omdat het

- Getuigt van het economisch belang van Damme in de middeleeuwen
- Het een mooi voorbeeld is van hoe de hedendaagse stad omgaat met zijn monumenten (erfgoed als toeristische meerwaarde)
- Het ligt op de site van de vroegere middeleeuwse haven

- Het een van de vele waterbouwkundige monumenten in de streek is (een ander voorbeeld zijn de Sifons)
- Het verwijst naar de militaire betekenis van de stad in de 17de eeuw (de Lieve binnen de versterkte stad).

